

آن سال، بیش از ظرفیت زمین برای بازسازی منابع در آن سال است یعنی انسانها تا این تاریخ سهم استفاده از منابع طبیعی را تا پایان سال پیش برداشت کرده‌اند. اضافه برداشت جبران شدنی نیست و انسانها در آینده نزدیک با مشکل کمبود منابع طبیعی روبرو خواهند شد. محاسبه تاریخ دقیق این روز از تقسیم توان تولید بیولوژیکی زمین (مقدار منابع تولید شده توسط زمین در آن سال) بر ردپای اکولوژیکی جهان (میزان مصرف منابع طبیعی زمین توسط انسان در آن سال)

و ضرب عدد به دست آمده در ۳۶۵ روز سال به دست می‌آید. یک گروه بین‌المللی از متخصصان محیط زیست تاریخ این روز را محاسبه می‌کنند. بنابراین براساس محاسبات، انسانها تا اول آگوست ۲۰۱۸، از تمام منابع طبیعی قابل استفاده زمین مانند آب، خاک و هوای پاک استفاده کرده‌اند و ۵ ماه پایانی سال را با اتکا و استفاده از منابع

سالمی بعد سپری خواهند کرد. نتایج تحقیقات این موسسه نشان داده، ما انسانها ۷۰ درصد بیشتر از منابع موجود در زمین مصرف می‌کنیم. ما با قطع درختان بیش از حد مجاز، صید بیشتر ماهیان که فرصت تولید مثل پیدا نمی‌کنند و افزودن کربن به جو که جنگلها و اقیانوسها نمی‌توانند آن را جذب کنند، به طبیعت بدهکار شده‌ایم. عواقب این کار هم کاملاً مشهود است: از بین رفتن جنگلها، کاهش تنوع زیستی، کمبود آب، اسیدی شدن اقیانوسها، انباشت زباله‌ها در طبیعت و...

افزایش حجم زباله از هر نوع، نه تنها پلاستیک، صرفاً در نتیجه افزایش بی‌سابقه جمعیت اتفاق نیفتاده است، سبک زندگی بخصوص در کشورهای پیشرفته غربی نقش بسزا و غیر قابل انکاری داشته است. امروزه به ازای هر انسان آنقدر آب و آشغال دور ریخته می‌شود که در تاریخ بشریت بی‌سابقه است و علیرغم نگرانیهایی که در حوزه محیط زیست و آینده زمین و زندگی ما انسانها وجود دارد، هیچ علامت و نشانه‌ای مبنی بر کاهش دورریزها دیده نمی‌شود. شاید یکی از دلایلی این باشد که دیدگاه

ما درباره رفاه و ثروت دائمی بر مبنای موقتی‌ها و دور ریختنی‌ها شکل گرفته است زیرا اینجا دقیقاً همان جایی است که فروش مجدد دارد در نتیجه در آمد کلانی از آن درمی‌آید. این دیدگاه وجود دارد که محبوس کردن مقدار زیادی از نیروی کار جهانی نزدیک به وضعیت برده‌داری برای تولید کالاهای ارزان - حتی گاهی نه چندان ارزان - که می‌بایست به مقدار زیاد تولید شوند، باعث استخراج منابع در سطح و میزان بی‌نظیر و غیر قابل جانشین می‌شود. شاید این روزها مدام از پدیدار شدن جنگ بر سر منابع حرف بزنیم یا مدام بشنویم که زمین رو به نابودی است ولی ما نمی‌خواهیم از رشد دست برداریم تا از اقتصاد عقب نمانیم.

امروزه میزان ضایعات جامد شهری - خانگی و سازمانهای کوچک مثل مدرسه در هر سال آنقدر است که می‌تواند ۲۴ بار دور زمین را پر کند و نکته مهم اینکه، سهم این ضایعات تنها ۳۰ درصد از همه دورریزی است که هر ساله در سرتاسر دنیا جمع می‌شود و سهم ضایعات صنعتی که در گزارشها و تیتراژ خبرها کمتر به آن توجه می‌شود، در این بین بسیار چشمگیر و قابل توجه است:

۱۸ برابر این عدد ورقم! ... در کشورهای
ثروتمند هر روز به ازای هر نفر ۴۲ کیلو آشغال و

در کشورهای ثروتمند هر روز به ازای هر نفر ۴۲ کیلو آشغال و دورریز وجود دارد

دور ریز وجود دارد. این آمار به قبل از قرار گرفتن محصول در قفسه‌ها مربوط می‌شود. در عصر دیجیتال، کهنگی با سرعت و شتاب بیشتری اتفاق می‌افتد و انسانها خیلی زودتر از گذشته از وسایل خود خسته می‌شوند و آنها را دور می‌ریزند حتی پیش از آنکه عمر مفید مصرفشان سر آمده باشد. ماندگاری و دوام از دهه ۱۹۸۰، یعنی زمانی که مشکل ضایعات جامد کم داشت به مساله‌ای جدی تبدیل می‌شد، مورد توجه قرار گرفت اما از آنجا که رشد اقتصادی ملاک و معیار عملکرد دولتها در نظر گرفته می‌شد، از آن به عنوان فرصت استفاده نشد. بی‌گمان مصرف کنندگان دوست دارند دولتها در جهت وادار کردن صنایع برای تولید محصولات با دوام، قابل تعمیر و همراه با قابلیت به‌روز رسانی و گارانتی قابل اعتماد حرکت کنند. اما متأسفانه این کار از نظر اقتصادی برای دولتها بخصوص در کشورهای پیشرفته مقرون به صرفه نیست.

تشریفات گناهکار

کارشناسان می‌گویند شاید بهترین راه حل برای چنین شرایطی، تن دادن به "اقتصاد مدور" باشد. اقتصاد مدور از نظر معنایی در برابر اقتصاد خطی قرار می‌گیرد. در یک اقتصاد خطی، منابع استخراج می‌شوند، به کالا و خدمات تبدیل می‌شوند، فروخته یا استفاده می‌شوند و از کارایی می‌افتند. دقیقاً اتفاقی که از انقلاب صنعتی رخ داده است و در واقع رفاه کشورها به استخراج و مصرف منابع وابسته بوده است. در مقابل، هدف نظریه اقتصاد مدور این است که باید گره محکم بین رفاه و استخراج منابع را باز کرد. با افزایش جمعیت و در آمد بدون شک تقاضا هم افزایش چشمگیری خواهد داشت اما این توازن، ادامه رشد و سلامت محیط زیست را به خطر می‌اندازد.

کارشناسان عقیده دارند امروزه به بازارهایی نیاز داریم که به مردم انگیزه استفاده مجدد از کالاها را بدهند. بسیاری از محصولات تولید شده را می‌توان مجدداً بازیافت و بازسازی کرد

بقیه در صفحه ۵۷

